

# A világ kezdete

(menden indián legenda)

**A**mikor a Nagy Szellem elhatározta, hogy emberekkel népesíti be a Földet, a menden indiánokat teremtette meg először. Egy föld alatti barlangba helyezte őket, hogy ne fázzanak a Szomorú Hold idején, és ne legyen túlságosan melegük a Délre Repülő Madarak Holdjakor.

A barlang közepén már az első naptól kezdve egy növény nőtt. Amikor már több évszak is eltelt, a növény olyan magas lett, hogy lassan elérte a barlang tetejét.

Holdat Néző a törzs egyik fiatal harcosa volt. Azért kapta ezt a nevet, mert nem tett semmi mást, csak azt figyelte, hogyan nő a növény. Orrát reggeltől estig felfelé tartotta, mivel nem tudta levenni róla a szemét. Száz éven át figyelte a növekedését.

A fiatal férfi anyját Száraz Levélnek hívták. Az egész törzs rajta nevetett. Ahányszor csak találkoztak vele, mindenki azt mondta neki:

– Nézd a fiadat, öregasszony, csak arra jó, hogy azt a növényt vizslassa. Nem tud vadászni vagy mondjuk csontocskákkal játszani?

Száraz Levél azonban nem törődött a gúnyolódásokkal. A májában elbújt féreg azt súgta neki, hogy Holdat Néző nagy ember lesz.

Amikor a növény elérte a barlang tetejét, egy lyukat fűrt rajta. Minthogy a lyukon át tovább nőtt, Holdat Néző azon gondolkodott, hogy vajon hova nőhet még. Egy nap összegyűjtötte a barátait, és így szólt hozzájuk:

– Azt hiszem, ez a növény mutatja az utat, amit követnünk kell. Felmászom rá, hogy megbizonyosodjam felőle. Aki akar, kövessen!

Jelentkezett is vagy egy tucatnyi menden, hogy részt vegyenek a kalandban, fiatal férfiak és nők, fele-fele arányban.

Hukah! – kiáltott fel Holdat Néző. – Mindnyájan nagyon bátrak vagytok. Készítsetek útravalót! Az út hosszú lesz és bizonyára nehézségekkel teli. Vegyétek magatokhoz íjaitokat, lándzsáitokat és pajzsaitokat!

Ekkoriban még élt a varázsló első felesége. Egy gonosz lélek lakozott benne, ezért a törzsben mindenki csak Rossz Szellemnek nevezte. Amikor a csapat

indulásra készen állt, Rossz Szellem odalépett Holdat Nézőhöz, és így szólt hozzá:

– Vigyél magaddal, én is szerencsét akarok próbálni!

Az ifjú harcos nem tudta elfojtani a nevetését.

– Bolond vagy te, Rossz Szellem? Túl kövér vagy! A növény nem bírná el a súlyodat. A lábikrád zsírja a lábfejedre lóg, hasad meg háromszor körbeéri a derekadat. Egyedül a legügyesebbeknek sikerülhet feljutni a csúcsra.

Rossz Szellem úgy tett, mintha nem vette volna fel a sértést, de magában megfogadta, hogy bosszút áll.

Az indulás reggelén a fiatalokat a szüleik biztatták. Száraz Levél azt mondta fiának:

– Ha segítségre lenne szükséged, kiabálj le, én a növény lábánál maradok mindaddig, amíg vissza nem térsz.

Az ifjú megköszönte anyjának, majd barátaival útnak indult. Négy évszakra át másztak felfelé. Holdat Néző minden este egy pillantást vetett hátra az egyre kisebbedő foltra a növény lábánál, ami az anyja volt. Így mérte fel a távolságot, amit naponta megtettek. Ám egy este Holdat Néző már nem látta az apró foltot. Ekkor azt mondta a barátainak:

– Anyám nagyon messze van, ha baj ér minket, már nem tud segíteni. Így mostantól csak a bátorságunkra támaszkodhatunk.

Az út fárasztó volt, a növény szúrós tüskéi feltörték a kezüket. Minél magasabbra jutottak az ifjú mendenek, a lomb annál terebélyesebb lett, a mászás pedig egyre gyötrelmesebbé vált. Egy reggel olyan részhez értek, ahol a növény törzse sima volt, mint a lándzsa nyele. Az egyik menden panaszkodni kezdett: – Folyton vissza fogunk csúszni, és soha nem érjük el a növény tetejét!

Ezt épp akkor mondta, amikor Holdat Néző észrevett egy hangyát. Megszólította:

– Köszöntelek, hangyalány! Csak annyit kérek tőled, mondd meg nekünk, hogyan tudsz ilyen könnyedén szaladgálni ezen a fatörzsön anélkül, hogy leesnél?

A rovar huncutul elmosolyodott.

– Látod, ezért vannak kampók a lábamon. Ezekkel bele tudok kapaszkodni a fa rostjaiba.

Nekünk, mendeneknek nincsenek kapaszkodóink – mondta Holdat Néző. – Kölcsönadnád őket, hogy megtehessük ezt a fárasztó utat?

A hangya sajnálkozott:

– Örömmel tenném, de sajnos lehetetlen. Állandóan viselnem kell őket, hogy elmenekülhessek a méhek támadásai elől. Ezek a hitványak, ahogy meglátnak, üldözőbe vesznek, és csak a kampómmal tudom megvédeni magam.

Ezt bízd rám! – nyugtatta Holdat Néző. – Mutasd meg, hol laknak a méhek, és majd én móresre tanítom őket!

A hangya csápjával egy levélcsomóra mutatott:

– Ott ni, egy kaptár a fa elágazásának öblében.

Holdat Néző megkérte a barátai, hogy várjanak, és elfutott a mutatott irányba. Amikor odaért, öklével ütni kezdte a kaptárt, és így kiáltott:

– Hej! Senki sincs ebben a kunyhóban?

Egy méhharcos lépett ki:

– Mit akarsz, idegen? Össze akarod törni a házunkat?

A királynőddel akarok beszélni! – vágott vissza Holdat Néző. – Menj, és keresd meg rögvest, mert sietek!

– Alszik – válaszolt a méh.

– Akkor keltsd fel! – kiáltotta az ifjú harcos. – Mondd meg neki, hogy sürgős elintéznivalóm van vele!

Az álmából hirtelen felriadt királynő kilépett a kaptárból, és a méhharcos felé fordult:

– Ki lármázik itt? Ez az ember csinálja ezt a felfordulást?

– Igen, én – felelte Holdat Néző. – Hallom, hogy zaklatod a barátomat, a hangyát. Azért jöttem, hogy megmondjam neked, hagyd békén!

– Tudod, hogy most agyonszurkálhatnálak? – fenyegette a királynő.

Holdat Néző elnevette magát.

– Nem tudnál ártani nekem, viselem a pajzsom! Esküdj meg, hogy soha többé nem bántod a hangyát! Ha nem így teszel, a lándzsámmal levágom ezt az ágot, és a méhkasod alázuhan a semmibe.

A királynő elgondolkozott egy pipaszívásnyi időt, majd így felelt:

– Jó, rendben van. Elfogadom az ajánlatodat, békét kötök a pártfogoltad-dal. Tudasd vele, nagy ünnepséget rendezünk, hogy együtt örvendezzünk az ellenségeskedés végének.

Még aznap este megtartották a mulatságot. Bőségesen megrakott tálak várták őket. A fiatal mendenek sokat ettek, hogy erőre kapjanak. A méhharcos és a hangya megajándékozták egymást, és barátok lettek. Holdat Néző és a hangya elszívták a pipát, majd Holdat Néző kölcsönkapta a hangya kampóit. Ő a mokaszinjára erősítette, és így szólt a társaihoz:

– Másszatok fel a vállamra! Átviszlek benneteket a csúszós részen!

Így történt, hiszen Holdat Néző nagyon erős volt. Átjutva a sikamlós szakaszon, az ifjú harcos egy hollóra bízta a kampókat, hogy vigye vissza azokat a hangyának. Az út folytatódott felfelé. Amikor elérték azt a helyet, ahol a növény átfúrta a boltív tetejét, az egyik fiatal lány panaszkodni kezdett:

– Fenn vagyunk a barlang tetejénél, innen hogyan tovább?

Vezetőjük megvizsgálta a lyukat:

– Látok egy kis rést a szikla és a növény kérge között. Ott talán beférünk, és tovább tudunk mászni.

Három holdfelkeltén át folytatták keserves útjukat. A rés, amelyen előre-küzdöttek magukat, olyan szűk volt, hogy a sziklás fal felsebezte a hátukon a bőrt. Végül a negyedik holdfelkeltekor kijutottak a szabad levegőre. A föld felszínén gyönyörű látvány tárult eléjük: gránithegyek, széles völgyek, amelyek közepén ezüsfényű folyók kanyarogtak.

Amikor tágra nyílt szemük jóllakott a látvánnyal, Holdat Néző megjegyezte:

– Nagyon szép ez a vidék, de itt nem lehet élni. Nyoma sincs növényeknek.

A fiatal lány ismét panaszkodni kezdett:

– Éhen fogunk halni! Hogyan élhetnének ezen a tájon bölények, mikor itt még fű sem terem!

Holdat Néző is kiábrándult volt:

– Most lepihenünk, és utána visszaereszkedünk a törzsünkhöz.

Rossz Szellem a barlang mélyén épp ekkor döntött úgy, hogy mégis követi a kis csapatot. A növény egyik alacsony ágát megragadva elindult felfelé. Ám Rossz Szellem olyan kövér és nehéz volt, hogy a fa minden egyes mozdulatától recsegett-ropogott. Minél magasabbra ért, a növény annál jobban meghajlott és baljóslatú hangokat hallatott. Félúton tartott, amikor a súlya alatt a növény kettétört, Rossz Szellem pedig lebukfencezett. Nem halt meg az eséstől, de a homlokán egy hatalmas púp nőtt. A törzsfőnök nagyon megharagudott rá, mert többé egyetlen menden sem tudott találkozni a fiatal kalandvágyókkal, akik felmásztak a felszínre.

Holdat Néző észrevette, mi történt. Felkiáltott:

– Átkozott legyen ez a kövér nőszemély! Így nem tudunk többé visszatérni családjainkhoz.

A fiatal lány felsírt:

– Itt még egy bogyót sem találunk majd. Sehol nem látni erdei számócát. Nincsenek gyümölcsfák sem. Éhen fogunk halni!

– Elhallgass! – parancsolt rá Holdat Néző. – Talán azok, akik lent maradtak, tudnak segíteni.

A lyuk fölé hajolt és lekiáltott:

– Hej, anyám! Hallasz engem?

Száraz Levél még mindig ott állt a növény lábánál. Felismerte fia hangját, és teli torokból a lyuk irányába kiáltott:

– Itt vagyok, Holdat Néző, mi történt?

– Eltört a növény. Többé nem tudunk találkozni.

– Akkor nincs más választásotok: fent kell élnetek!

– Anyám, az lehetetlen. Idefenn nincs semmiféle növényzet.

– Nyugodj meg! Egyik napról a másikra fű búik majd ki a földből, látom a barlang mennyezetéből kilógó gyökereket.

Az ifjú harcos társaihoz fordult:

– Szóljatok ti is anyáitokhoz! Lehetetlen, hogy ne tegyenek valamit értünk...

A fiatal mindenek a lyuk köré álltak, és együtt kiáltották:

– Anyáink, segítsetek rajtunk! Szánjatok meg minket! Nélkületek semmik vagyunk!

Ezeket a kiáltásokat minden anya hallotta odalenn a barlangban. Meghatódottan gyűltek össze Száraz Levél köré, aki azt mondta nekik:

– Egyedül semmit sem tehetünk, de ha összefogunk, ha mindegyikünk a szájába vesz egy-egy gyökérvéget, és teljes erőből belefúj, megmenthetjük gyermekeinket.

Ezután az anyák együtt fújták a gyökérvégeket, hogy így juttassanak nedvet a magasba. Az eredményre nem kellett sokáig várni. Holdat Néző és barátai csodálkozó szemei előtt a földből kis hajtások bújtak elő.

– Anyáink, fújjátok még! – A síkság kizöldült, és fák nőttek ki a talajból.

– Fújjátok még erősebben, már látjuk a rügyeket!

Lent a barlangban a minden nők olyan erősen fújták a gyökereket, hogy kinőttek a fák és a virágok és a bokrok. A madarak fészket raktak a fák koronáin, és a hatalmas síkságon legelésző bölények sokasága tűnt fel. A szél ágak leveleit ringatva dallamokat írt. Holdat Néző elbűvölten hallgatta, és elhatározta, hogy falut épít egy hatalmas juharfa alá. A fiatal harcos lett a törzs főnöke, akire minden minden tisztelettel tekintett. Ennek a falunak a főterén még ma is látható a híres lyuk. Minden évben, a Szomorú Hold végén, egy ifjú a lyuk fölé hajol, és lekiált:

– Segíts, anyám! Fújd lélegzeted a földre!

Válasz nem érkezik, de az elkövetkezendő napokon kizöldül a síkság, és a természet ünnepel.

Ezért van az, hogy ha a mendenek a földről beszélnek, azt mondják:  
„Anyánk”.